

DERIV.: *Anticipació* [1364], *anticipable*, *anticipador*, *anticipament*; *anticip* [1868, *SLitCosta*], cast. *anticipo* [mj. S. XIX] ha estat generalment rebutjat, amb raó, en català, on ja tenim els millors *bestreta* i *anticipació*.

Anticor, V. cor

ANTICRESI, pres del ll. *anticrēsis*, gr. ἀντιχρησις 'ús d'una cosa en lloc d'una altra', derivat de 10 *χράσμαι* 'jo empro'. □ 1.ª doc.: 1868, *SLitCosta*.

DERIV.: *Anticrètic*.

Antidot, *antidotari*, V. dosi; *Antiçaç*, V. faç; *Antifernal*, V. parafernal; *Antiſſa*, V. antiſſona; *Anti-* 15 *flogistic*, V. *flogist*

ANTIFONA, pres del ll. tardà *antiphōna* 'cant alternatiu', i aquest, derivat de l'adjectiu gr. ἀντιφωνος 'que sona en contestació a (alguna cosa)', deriv. de 20 *φωνή* 'veu'. □ 1.ª doc.: S. XIII (*antiſſena*).

Ja apareix en Lull: «cantava ab los monges, en l'esgleya, *antiſſenes*, proses, ymnes, resposes, e esponia als monges les Scriptures», *Blanq.* (NCl. I, 276.12); també en les *VidesR.*: «la Esgleya en set *antiſſanes*, 25 les quals se canten ans de l'aveniment de Déu, demostra la multitut de la sua malautia, e per cascuna *antiſſena* la Esgleya demana remey» (2r1, i tot seguit torna a sortir molts cops amb totes dues grafies). Forma bastant general en tota l'Edat Mitjana, que apareix encara en el S. xv (*AlcM*); l'altre passatge que aquest cita de *Blanquerna*, és de la part on no disposem més que de l'ed. modernitzada). La forma més fidel al grec, i moderna, *antiſſona* [1695, Lacav.], potser estava ja en ús en el S. xiv (si jutgem pel derivat 30 *antiſſoner*). Per al sentit i forma del mot en romànic, cf. Spitzer, *MLN* LXXI, 279. En rossellonès vulgar apareix *batre l'antiſſa* 'còrrer la gandaina' (Saisset) que és un ús figurat d'*antiſſa* = *antiſſona* (síncope deguda a l'absència d'esdrúixols en el dialecte local). 40

DERIV.: *Antiſſoner* [*entiſſener*, 1277, 1311]; «unum librum *enteſſener* et responsser sentoral», 1379; *entiſſoner*, 1379; *antiſſener*, 1387; Alart, *InvLCat.*; *antiſſoner*, 1417, *BSAL* x, 226, *AlcM*. Modernament *antiſſonari* [1839, Lab.]. D'ací potser *taſſanari*, vegeu 45 *DCEC* I, 221.

Antiſſasi, V. frase; *Antigalla*, *antigó*, -igor, -igot, *antiguea*, *antiguitat*, V. *antic*; *Antilogia*, *antilògic*, V. lògic.

ANTILOP, pres del fr. *antilope*, i aquest de l'angl. *antelope* (pron. *éntilo**p**); nom que els anglesos van donar a l'antilop en reminiscència del b. ll. *antilops*, pres del gr. ἀνθάλωψ, ἀνθάλωπος, nom d'un animal 55 mal conegut o fabulós. □ 1.ª doc.: 1868, *SLitCosta*.

Buffon (1764) va usar aquest nom en francès prenent-lo de l'anglès, on ja s'usava des de 1607. Alguns fabulistes anglesos i francesos ja usaren lleus variants del mot en faules llatines parlant d'animals asiàtics 60

fabulosos. El català i el castellà (on es registra si fa no fa des del mateix temps que en català) degueren rebre el mot del francès. Veg. *NED*, *DCEC* I, 221b, Skeat i Onions, s. v.

ANTIMONI, pres del b. ll. *antimonium*. que sembla procedent d'una variant de l'àrab *'uṣmūd*, *'iṣmūd*, id. □ 1.ª doc.: *antimònia*, S. xv, *Flos de les Medicines* (*AlcM*).

També Lacav. (1695) registrava només la forma amb term. femenina; que Belv. i Lab. (1839) ja reemplaçen per *antimoni*. En castellà apareix també *antimonia* c. 1440 en A. Torres (*CCSmith, Add. to Corominas Dict.*), després *antimonio* des de 1537. Veg. Devic, 10; *DCEC* I, 221. En baix llatí es troba des del S. xi, i hi apareix una variant *alcimod*, que potser es pot pendre com a prova de l'existència en àrab d'una variant **tīmūd* (amb article **at-tīmūd*), des de la qual el baix llatí pogué arribar fàcilment a *antimonium*, per influència dels mots llatins en *-monium*, *-monia* (*acrimonia*, *ammunia*, etc.) i dels nombrosos termes d'alquímia greco-latins en *anti-*. El mot aràbic està relacionat amb el gr. στίμιμι, στίβι, i l'egipci *smdt*, però se'n desconeix la història.

DERIV.: *Antimonial* [1839, Lab.]; *Antimoniar*; *antimoniat*; *antimònic*; *antimonina*; *antimonit*; *antimoniós*; *antimoniür*.

ANTINA, 'roca o altell submarins amb algues', 'mata d'algues sotaiguades', mot de les costes del Continent, que a les Illes té la forma *altina*: potser la forma originària sigui un derivat d'*alt* aplicat a un lloc més elevat en el fons de la mar, però no està gaire explicat el canvi d'*altina* en *antina* que això suposaria. □ 1.ª doc.: 1876, en treballs hidrogràfics.

En el pla de la *Comisión Hidrogràfica* (1876) de l'*ensenada* de Benidorm, «Bajo de la *Entineta*» davant la Punta del Castell (extrem S. del poble, amb només 60 centímetres de fondària, tot i trobar-se uns 40 o 50 metres mar endins (*GGRV*, prov. d'Alacant, p. 14). No registren encara el mot, en cap de les seves formes, les fonts lexicogràfiques anteriors al nostre segle (manca Jal, Lab., *Damen.*, *DFgra.*, Febrer i Cardona, *BDC* XII i XIV). El trobem (encara que potser no en àrea ben contínua) tot al llarg de la costa continental, des del Nord de l'Empordà fins a la punta Sud del domini lingüístic. No l'he vist usat més que per Josep M. de Sagarra en *All i Salobre* (p. 19), novella on usa el vocabulari del Port de La Selva i el Cap de Creus: «la va veure que anava amb dues noies més --- avall del moll; ell s'hauria volgut fondre dintre d'una *antina* d'algues, no va gosar mirar-la ---».

Més al Sud: «cada una de les roques sotaiguades que hi ha pel coster, a llevant de Sant Pol»: 1 «hem calat defora s'*antina* més alta», St. Feliu de Guíxols, «sa corrent mos arronsava cap a s'*antina* de garbí» (ib.); «cada una de les roques que hi havia en filera, a flor d'aigua, entre Montjuïc i el Puig Tàber» (*GGC, Ci. de Barcelona*, 14, no diu en quina data, que no deu ser recent de tota manera). A Cambrils designa